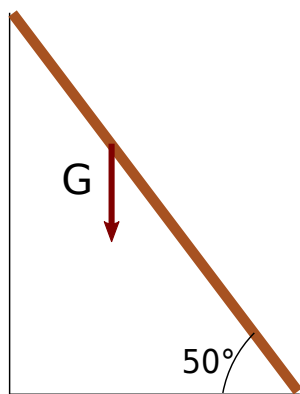

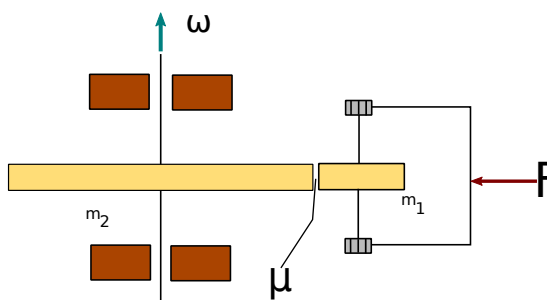
8. kisfiz gyakorlat

2013. november 6.

- (3.2.1.) Merev test egyenletesen gyorsuló forgó mozgást végez. Szögsebessége 2 s alatt $\omega_0 = 0$ -ról $\omega = 10 \text{ s}^{-1}$ -ra változik. Mekkora a szöggyorsulása? Mekkora a szögelfordulása 2 s alatt? Mekkora a kerületi gyorsulása a tengelytől 0,2 m távolságra levő tömegpontnak?
- (3.2.2.) Mekkora forgatónyomaték hat arra a $100 \text{ kg}\cdot\text{m}^2$ tehetetlenségi nyomatékú testre, amely nyugalomból indulva a forgatónyomaték hatására egyenletesen gyorsulva 10 s alatt 50 fordulatot tesz meg?
- (3.2.3.) Egy $m = 50 \text{ kg}$ és $R = 0,5 \text{ m}$ sugarú homogén lendítőkerék 600/perc fordulatszámmal forog. A korong pereme és a féktuskó között a súrlódási együttható 0,5.
  - Mekkora erővel kell a féktuskót a koronghoz szorítani, hogy az 10 s alatt megálljon?
  - Mekkora a megállítás ideje alatt a súrlódó erő munkája?
- (*3.2.4.) R sugarú m tömegű gömböt egy, sugarának gömbfelület menti végpontján átmenő tengely körül megforgatunk.
  - Mekkora a gömb adott tengelyre vonatkozó tehetetlenségi nyomatéka, ha súlyponti tengelyére vonatkozóan $\theta_{\text{TKP}} = \frac{2}{5}mR^2$?
  - Mekkora nyomatékra van szükség ahhoz, hogy β nagyságú szöggyorsulással tudjuk forgásba hozni?
  - Hogyan kell változni az idő függvényében azon energiaforrás teljesítményének, amely az állandó β szöggyorsulást biztosítani képes, ha a gömb a $t = 0$ időpontban nyugalomból indult?
- (*3.2.5.) Rögzített tengely körül forgó M tömegű és R sugarú korong kerületére fonalat csavarunk. A fonalat állandó P teljesítményű energiaforrással kapcsolatban álló szerkezet feszíti.
  - Hogyan változik a korong szöggyorsulása az idő függvényében, ha a korong a $t = 0$ időpontban nyugalomban volt?
  - Mennyi ideig kell a fonalat húzni, ha a korong forgási energiáját E_{forg} értékre akarjuk növelni?
- (*3.2.6.) Mekkora egy h hosszúságú pálca lengésideje, ha a felső végétől $\frac{h}{4}$ távolságra levő pontján átmenő tengely körül leng kis szögkitéréssel?
- (*3.2.7.) Egy m tömegű R sugarú, homogén tömegeloszlású korong egy kerületi pontján átmenő tengely körül kis szögkitérésű lengéseket végez. A forgástengely a korong homloklapjára merőleges.
  - Írd fel a korong mozgásegyenletét, mikor az egyensúlyi helyzetéből kimozdult helyzetben van!
  - Mekkora a korong lengésének periódusideje?
- (*3.2.10.) Egy a és b oldalhosszúságú m tömegű téglalap alakú lemez függőlegesen elhelyezkedő b oldala mentén levő tengely körül forog. A $t = 0$ időpontban szögsebessége ω_0 . A lemez felületére a közegellenállás folytán erő hat, mely a mozgását akadályozza. Egy felületelemre ható erő arányos a felületelem sebességének négyzetével és a felületelem nagyságával, az arányossági tényező k .
  - Mekkora a t időpillanatban a tengelytől r távolságban elhelyezkedő dA felületelemre ható, közegellenállásból származó erő?
  - Mekkora a lemezre ható nyomaték nagysága?
  - Hogyan változik a lemez szöggyorsulása és szögsebessége az idő függvényében?
  - Mekkora és hol van a támadáspontja az eredő közegellenállási erőnek?
- (3.2.13.) Egy homogén rúd tömege m . Egyik végén átmenő vízszintes tengely körül elforoghat, a másik végén m tömegű teher lóg. A rudat geometriai középpontjában ható mg nagyságú vízszintes erővel húzzuk. Mekkora a rúd függőlegessel alkotott szöge egyensúly esetén?
- (*3.2.14.) Egy 4 m hosszú létrát függőleges falhoz támasztunk úgy, hogy a vízszintes talajjal 50° -os szöget zár be. A létra és a talaj közötti súrlódási együttható 0,3. A fal súrlódásmentes. Ha valaki a létrára mászik, milyen magasra jut, mielőtt a létra megcsúszik? (A létra tömegét hanyagoljuk el!)

3.2.14.

3.2.16.

11. (3.2.15.) Közös tengely körül szabadon foroghat két tömör lendkerék, amelyek tömege $m_1 = 12 \text{ kg}$, és $m_2 = 8 \text{ kg}$, átmérője $d_1 = 0,6 \text{ m}$, és $d_2 = 0,4 \text{ m}$. A második $n_2 = 200/\text{perc}$ fordulatszámmal forog, az első áll. Mekkora közös fordulatszámmal haladnak, ha hirtelen egymással összekapcsoljuk őket?
12. (*3.2.16.) Egymással párhuzamosan elhelyezkedő tengely körül foroghat egy m_1 és egy m_2 tömegű tárcsa, melyek sugarai rendre R_1 és R_2 . Az R_1 sugarú tárcsát ω_0 szögsebességgel megforgatjuk, majd az álló R_2 sugarú tárcsához nyomjuk F erővel. A tárcsák érintkező felületei között a súrlódási együttható μ .
- Mennyi idő alatt érik el az együttforgás állapotát, és mekkora szögsebességgel forognak ekkor?
  - Milyen értékűvé válik ez idő alatt a rendszer kinetikus energiája?
  - Ellenőrizze az eredő impulzusmomentum megmaradását! Mi a megmaradás feltétele?
  - Milyen súrlódási tényező lenne energiatakarékosság szempontjából gazdaságos?
13. (*3.2.17.) Az m_1 és m_2 tömegű, R_1 és R_2 sugarú rögzített tengely körül forgó, homogén tömegeloszlású tárcsák elhanyagolható tömegű szíjjal kapcsolódnak egymáshoz. A hajtó tárcsára M_1 nagyságú forgatónyomaték hat, a másikat M_2 értékű nyomaték terheli. Feltételezzük, hogy a szíj a tárcsákon nem csúszik meg.
- Határozzuk meg mindkét tárcsa szöggyorsulását!
  - Hogyan változik az M_1 nyomatékot szolgáltató energiaforrás teljesítménye az idő függvényében, ha a $t = 0$ időpontban a tárcsák álltak?
  - Milyen teljesítménnyel végez munkát a terhelő szerkezet a t -ik időpillanatban?
  - Mire fordítódik az M_1 nyomatékot szolgáltató forrás energiájának és a terhelés által végzett munkának a különbsége?